

3.7.2024 7. helluntain jälkeisen viikon keskiviikko

Päivän epistola

”Sitten sanon vielä, en Herran sanana vaan omanani: Jos jollakin veljellä on vaimo, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, miehen ei pidä jättää häntä. Ja jos uskovalla naisella on aviomies, joka ei usko, ja tämä suostuu asumaan hänen kanssaan, vaimon ei pidä jättää miestänsä. Mies, joka ei usko, on uskovan vaimonsa pyhittävä, ja vaimo, joka ei usko, on uskovan miehensä pyhittävä. Muutenhan teidän lapsenne olisivat epäpuhtaita; nyt he kuitenkin ovat pyhiä. Mutta jos se puoliso, joka ei usko, tahtoo erota, niin erotkoon. Uskovaa veljeä tai sisarta ei tällaisessa tapauksessa sido mikään pakko. Jumala on kutsunut teidät elämään rauhassa. Ja mistä tiedät, vaimo, voitko pelastaa miehesi? Tai mies, mistä tiedät, voitko pelastaa vaimosi? Jokainen eläköön edelleen sen osan mukaisesti, jonka Herra on hänelle suonut ja joka hänellä oli, kun Jumala hänet kutsui. Tämän ohjeen minä annan kaikissa seurakunnissa. Jos joku on saanut kutsun ympärileikattuna, hän älköön pyrkikö eroon ympärileikkauksestaan. Se taas, joka on saanut kutsun ympärileikkaamattomana, älköön ympärileikkauttako itseään. On yhdentekevää, onko ihminen ympärileikattu vai ei; tärkeää on Jumalan käskyjen noudattaminen. Jokaisen tulee pysyä siinä osassa, jossa hän oli kutsun saadessaan. Jos olit orja, älä siitä välitä. Vaikka voisit päästä vapaaksikin, pysy mieluummin orjana. Se, jonka Herra on kutsunut orjana, on näet Herran vapauttama. Samoin on se, joka on kutsuttu vapaana, on Kristuksen orja. Jumala on ostanut teidät täydestä hinnasta. Älkää ruvetko ihmisten orjiksi! Veljet, jokainen pysyköön Jumalan edessä siinä osassa, jossa oli kutsun saadessaan.”

Päivän teksti jatkuu siitä, mihin eilinen jäi. Eilisen viimeinen jae toistuu nyt tekstimme ensimmäisenä jakeena. Eilisen teksteissä jakeissa 10 – 11 Paavali totesi: ”vaimo ei saa erota miehestään”. Tämä on juutalaisen lain mukainen ohje, jota sovellettiin juutalaisiin. Paavalihan sitten lievensi tätä ohjetta. Nyt Paavali kirjoittaa hieman toisin ja jättää vaimolle enemmän päätösvaltaa. Tämä johtuu siitä, että nyt puhe on kirkkoon liittyvistä ihmisistä, jotka tulevat pakanuudesta. Heihin Paavali soveltaa sen aikaista kreikkalaista ja roomalaista lainsäädäntöä, joka oikeuttaa naiselle avioeron.

”Mies, joka ei usko, on uskovan vaimonsa pyhittävä” ja sama asia myös toisinpäin. Tämä lause on ymmärretty eri tavoin. Yksinkertaisin selitys on, että suostumalla jatkamaan yhteiseloa, hän tulee yhdenmukaisesti osalliseksi jumalallisesta suunnitelmasta ja Herran ohjeista. Kristityn osapuolen tuli tässä liitossa toimia, hänen oli pyhitettävä aviopuolisoaan. ”Muutenhan teidän lapsenne olisivat epäpuhtaita.” Epäpuhdas viittaa kastamattomaan. Mutta vaikka he olisivat kastamattomia, uskovan

puolison antama kasvatus ohjaa heitä pyhyteen.

Jeesus antoi ohjeen, jonka mukaan Jumalan yhdistämää avioparia ”älköön ihminen erottako.” (Matt. 19: 3 – 6). Tämä ohje oli juutalaisen lain mukainen, mutta suunnattu myös muille kuin juutalaisille. Paavalin näkemys on tässä kohdassa erilainen, hän on valmis siihen, että jos ei-uskova puoliso haluaa eron, niin se voi tapahtua ja uskova osapuoli on vapaa. Tämä merkitsee myös mahdollisuutta uudelleen avioitumiseen.

”Mistä tiedät vaimo, voitko pelastaa miehesi? Tai mies, mistä tiedät, voitko pelastaa vaimosi?” Vaikka kysymykset näyttävät suomenkielisinä epäileviltä ja jopa negatiivisilta, ne ovat positiivisia. Ajatus olisi ”ehkä sinä voit pelastaa”. Ajattelua selventää apostoli Pietari: ”miehet, jotka ehkä eivät usko Jumalan sanaan, nyt vaimonsa elävällä esimerkillä ilman sanojakin voitettaisiin, kun he näkevät teidän elävän jumalanpelossa puhdasta elämää.” (1. Piet. 3: 1 – 2)

Sitten Paavali siirtyy käsittelemään kristityn ulkonaista asemaa. Jumala oli kutsunut erilaisia ihmisiä: juutalaisia ja pakanoita, naisia ja miehiä, vapaita ja orjia. Nähtävästi Korintin seurakunnassa oli mietitty sitä, miten seurakuntaan liittyminen (kaste) vaikutti ihmisen sosiaaliseen asemaan. Tämä ajattelu on voinut saada vaikutteita Paavalin opetuksesta. Paavali opetuksessaan totesi, ettei sillä ole väliä, mikä asema ihmisellä on yhteiskunnassa, ”sillä Kristuksessa Jeesuksessa te kaikki olette yksi” (Gal. 3: 28). Nyt Paavali toteaa, että se asema, mikä ihmisellä oli Jumalan häntä kutsuessa, säilyy hänellä yhteiskunnassa.

Sana orja voi johdattaa meitä harhaan. Rooman yhteiskunnan orja ei ollut samassa asemassa kuin afrikkalainen orja Pohjois-Amerikassa. Roomalaista orjaa voisi verrata pitkäaikaiseen pakolliseen palvelussuhteeseen. Paavalin tehtävä ei ollut muuttaa yhteiskunnan rakennetta. Sen takia orja pysyköön orjana. Ongelmallinen kohta voisi olla siinä, mitä tarkoittaa se, että mahdollisuutta päästä vapaaksi orjuudesta ei tulisi käyttää? Tärkeintä ei ollut se, oliko jonkun orja, vaan se, että Kristus oli vapauttanut synnistä. ”Herra on kutsunut orjana, on näet Herran vapauttama” saa muotonsa roomalaisesta käytännöstä: isännällä oli oikeus vapauttaa orja, mutta tavallisesti vapautettu jäi palvelemaan isäntäänsä vapaana.

”Jumala on ostanut teidät täydestä hinnasta” kertoo Kristuksen suorittamasta lunastuksesta. Hän lunasti meidät vapaiksi synnin orjuudesta. ”Älkää ruvetko ihmisten orjiksi” ei sisällä kritiikkiä orjuutta vastaan vaan langennutta ihmisyyttä vastaan.

Orjuus näyttäytyy nykypäivän ihmisille erittäin pahana asiana. Sitä se onkin, se orjuus, minkä me näemme. Paavali ei kuitenkaan tuomitse orjuutta. Hänen tehtävänsä ei ole yhteiskunnan muuttaminen, vaan hyvän sanoman kertominen, ihmisten mahdollisuus pelastukseen. Silloin ei ole väliä, mikä on ihmisen yhteiskunnallinen asema. Jos kuitenkin katsomme asiaa pitkän ajan kuluessa, niin Kirkon sanoma rakkaudesta, vastuusta ja keskinäisestä tasa-arvosta, on muuttanut yhteiskuntia. Vaikka kaikkia orjuuden muotoja ei ole vielä saatu pois, kehitys on mennyt maallisessa mielessä parempaan suuntaan. Kirkon on toimittava yhteiskunnan omana tuntona. Kuitenkin, kaiken edelle menee ihmisten pelastaminen.

Päivän evankeliumi

”Kun seudun ihmiset huomasivat, kuka oli tullut, he lähettivät sanan joka puolelle, ja niin kaikki sairast tuotiin Jeesuksen luo. He pyysivät saada edes koskettaa hänen viittansa tupsua, ja kaikki, jotka sitä koskettivat, parantuivat. Silloin Jeesuksen luo tuli Jerusalemissa fariseuksia ja lainopettajia. ”Miksi sinun opetuslapsesi rikkovat isien perinnäissääntöjä?” he kysyivät. ”Hänen eivät pese käsiään, kun rupeavat syömään.” Jeesus vastasi heille: ”Miksi te itse rikotte Jumalan käskyä perinnäissäännöllänne? Jumala on sanonut: ”Kunnioita isääsi ja äitiäsi” ja ”Joka kiroaa isäänsä tai äitiään, häntä rangaistakoon kuolemalla”. Mutta te opettatte, että jos joku sanoo isälleen tai äidilleen: ”Sen, mitä sinun piti minulta saada, olen luvannut uhrilahjaksi”, hänen ei enää tarvitse kunnioittaa isäänsä tai äitiään. Näin te olette perinnäissäännöllänne tehneet tyhjäksi Jumalan sanan. Te tekopyhät! Oikein Jesaja teistä ennusti, kun hän sanoi: - Tämä kansa kunnioittaa minua huulillaan, mutta sen sydän on kaukana minusta. Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä.” Jeesus kutsui väkijoukon luokseen ja sanoi: ”Kuulkaa ja ymmärtäkää. Ei ihmistä saastuta se, mikä menee suusta sisään. Se ihmisen saastuttaa, mikä tulee suusta ulos.” (Matt. 14: 35 – 15: 11)

Tapahtumapaikka on Gennesaret, joka on hedelmällinen tasanko Kapernaumin ja Tiberiaan välissä. Sairaiden tuominen kertoo, että Jeesus tunnettiin parantajana. Viitan tupsun koskettaminen oli osoitus ihmisten uskosta, mutta fariseusten ajattelussa ihmiset siirsivät rituaalisen epäpuhtautensa Jeesukseen.

”Jeesuksen luo tuli Jerusalemissa fariseuksia ja lainopettajia.” Heidän välinen keskustelunsa käsitteli Jumalan käskyjä ja ihmisten sääntöjä. Sama kertomus löytyy Markukselta (Mark. 7: 1 – 23). Matteus on huolellisesti kirjoittanut tekstin uudelleen. Matteus pyrkii osoittamaan, että Jeesus (ja samalla Matteuksen seurakunnat), vaikka onkin rikkonut perinnäissääntöjä, kuitenkin noudattaa Tooraa (Mooseksen välittämää lakia). Uskollisuus Tooralle tulee tekstimme ulkopuolella. Markus kirjoittaa

(7: 18): ”Ettekö käsität, ettei mikään ulkoapäin tuleva voi saastuttaa häntä?” ja ”Jeesus teki selväksi, että kaikki ruoka on puhdasta.” (7: 19). Matteus ei kirjoittanut näitä kohtia evankeliumiinsa. Näin Matteus välttää puhumasta juutalaisten sääntöjen mukaisesta kosher -ruoasta. Ruokasäännöt ovat erittäin tarkat yhä edelleen juutalaisuudessa.

”Miksi sinun opetuslapsesi rikkovat isien perinnäissääntöjä?” Kyse on alun perin suullisista säännöistä, jotka fariseusten mukaan tulivat Siinailta, siis Jumalalta. Kädet piti pestä eri tilanteissa, esimerkiksi ennen ruokailua.

”Miksi te itse rikotte Jumalan käskyä perinnäissäännöillänne?” Jeesus tekee perustavaa laatua olevan eron Jumalan käskyjen (nyt siis Tooran eli viiden Mooseksen kirjan) ja perinnäissääntöjen välille.

”Kunnioita isääsi ja äitiäsi” sekä ”Joka kiroaa isäänsä tai äitiään, häntä rangaistakoon kuolemalla” (2. Moos. 20: 12; 5. Moos. 5: 16, 2. Moos; 21: 17; 3. Moos. 20: 9) ovat Jumalan lakia. Sitten Jeesus liittyy tähän perinnäissääntöihin liittyvä asiaan, lupauksen uhrilahjasta, ns. korban (Mark. 7: 11). Se on lupaus tai vala Herralle jostakin (4. Moos. 30: 3). Perinnäissääntöjen mukaan temppeliin luvattu lahja oikeuttaa sivuuttamaan vanhemmille annettavan avustuksen. Näin perinnäissääntö tässä kohdassa on lain vastainen.

Lainaus profeetta Jesajalta on Jes. 29.13. ”Turhaan he minua palvelevat, kun opettavat oppejaan, ihmisten tekemiä käskyjä.” Isien perinnäissäännöt ovat ihmisten tekemiä. Kirkko näkee, että se, mistä profeetta Jesaja kirjoittaa Herran sanana, ja kohdistuu Herraan itseensä, tapahtuu nyt edelleen ja kohdistuu Kristukseen. Kuulijan tai lukijan tulee ymmärtää, että Jumalaa palvellaan ei vain puheilla, vaan myös tekemällä.

”Ei ihmistä saastuta se, mikä menee suusta sisään. Se ihmisen saastuttaa, mitä tulee suusta ulos.” Matteuksen sanat ovat taiten valitut. Hän ei mainitse mitään ruokasääntöjä. Hän toteaa yleisellä tasolla, ymmärrettynä sillä tavoin, että kyse on ruokasääntöjen mukaisesta ruoasta, ettei ruoka saastuta. Se, mikä saastuttaa, on suusta ulos tulevat asiat. Näitä Jeesus luettelee vähän myöhemmin (Matt. 15: 19): pahat ajatukset, murhat, aviorikokset, siveettömyys, varkaudet, väärät todistukset ja herjaukset.